

GROEN WERKT IN NIJMEGEN

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
2010-2014**

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST

GROEN WERKT IN NIJMEGEN

GroenLinks Nijmegen kijkt naar de toekomst en komt met een heldere visie. We kunnen een bijdrage leveren aan het oplossen van de economische crisis én de klimaatcrisis door te **INVESTEREN IN EEN GROENE ECONOMIE EN DUURZAME WERKGELEGENHEID**. We scheppen groene banen en tegelijkertijd dragen we bij aan het oplossen van het klimaatprobleem. Groen werkt. We willen investeren in energiezuinige huizen, in de terugkeer van de tram, in snelfietsroutes, in een eigen energiebedrijf dat warmte levert, in energiezuinige openbare verlichting, windmolens en zonnepanelen en in een klimaatneutraal natuurcentrum. Deze investeringen leveren honderden groene banen op. Ook willen we investeren in het groen in en om de stad. Want groen is goed voor de gezondheid, voor de sociale samenhang en veiligheid; voor het klimaat en luchtkwaliteit. Ook hier geldt: groen werkt.

GroenLinks blijft investeren in een **STERKE SOCIALE STRUCTUUR**. Niemand valt buiten de boot in Nijmegen. Met een goed minimale beleid en genoeg gesubsidieerde banen kunnen we mensen die het moeilijk hebben, een kans geven. GroenLinks gebruikt geen holle retoriek bij integratieproblemen, maar werkt eraan. Het gros van de allochtonen in Nijmegen doet het gewoon goed; jongeren presteren steeds beter op school en vinden vaker een baan. Kortom: we houden ons hoofd koel in een verhit klimaat.

GroenLinks zit sinds 2002, samen met PvdA en SP, in het **COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS**. Er is sinds die tijd veel bereikt. Nijmegen staat inmiddels in de top-5 van meest aantrekkelijke steden. In 2002 stond onze stad nog op de twintigste plek. Sindsdien heeft het linkse stadsbestuur flink geïnvesteerd in de wijken. Nijmegen is een fijne stad om in te leven, te wonen, te werken en plezier in te beleven. Het centrum bruist en de wijken zien er goed en verzorgd uit. Er zijn meer mensen aan het werk en de lokale lasten lopen in de pas met vergelijkbare steden. Maar we zijn er nog lang niet. GroenLinks wil **EEN STAD VOOR IEDEREEN** en een duurzame, dynamische en groene stad. Daar gaan we voor. GroenLinks formuleert beleid dat werkt.

Om te laten zien wat onze toekomstvisie inhoudt, beschrijven we hoe de stad er anno 2018 in onze ogen uit kan zien. We zijn dan twee raadsperioden verder. Het geeft een idee waar we naar streven. Vervolgens geven we aan hoe we in de komende raadsperiode tot het **PERSPECTIEF VAN 2018** willen komen. Tot slot vindt u aan het eind van dit programma de punten die GroenLinks de afgelopen vier jaar heeft bereikt. Laat u inspireren.

EEN STAD VOOR IEDEREEN IN 2018

Een stad voor iedereen; iedereen voor de stad. Iedereen moet mee kunnen doen en tegelijkertijd willen we dat iedereen daadwerkelijk meedoet. In 2018 zijn de inwoners van Nijmegen dan ook meer dan ooit betrokken bij hun stad: ze zijn massaal lid van een sportclub – kinderen gratis – of actief in wijkcentra. Brede scholen ontplooiën 's avonds activiteiten alsof het culturele instellingen zijn. Door de voorbereidingen op 'Nijmegen Culturele Hoofdstad' is de cultuurparticipatie groter dan ooit. De gemeente maakt dit alles mogelijk door voorzieningen laagdrempelig te houden. Mensen met een smalle beurs maken volop gebruik van de stadspas. Met deze pas krijgen ze korting op onderwijs, bij sportverenigingen en culturele activiteiten. Door het gratis openbaar vervoer voor 65-plussers doen ook ouderen mee. Reden voor de gemeente om iedereen gratis met het openbaar vervoer te laten reizen. Inwoners die niet mee kunnen draaien op de reguliere arbeidsmarkt, hebben een gesubsidieerde baan of dragen op een andere manier bij aan onze maatschappij, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk.

KLEURRIJK EN DIVERS

Mensen met verschillende achtergronden voelen zich thuis in Nijmegen. Er is ruimte voor 'anders zijn' en er zijn kansen voor iedereen, ongeacht etnische achtergrond, geloof of seksuele voorkeur. Inmiddels zijn veel nieuwe Nijmegenaren te vinden in diverse besturen van sportclubs en buurtorganisaties. Maatschappelijke organisaties en hun personeel zijn net zo kleurrijk en divers als de Nijmeegse bevolking. Ook bij de gemeente werken nu, na een inhaalslag sinds 2010, procentueel net zoveel allochtonen als hun aandeel in de bevolking. Oudere allochtonen hebben hun bijdrage aan onze welvaart al lang geleverd. Koste wat kost onze taal moeten leren op hoge leeftijd, is wel erg veel gevraagd. In seniorencomplexen krijgen ouderen – als ze willen – verzorging met respect voor de eigen culturele identiteit.

EMANCIPATIE

Homo's spelen een voortrekkerstrol in de emancipatie: ze laten zien dat je trots kunt zijn op je eigen identiteit – Gaypride – binnen een andere dominante cultuur. Allochtonen nemen steeds vaker dezelfde houding aan. Het bewijs vormen de jaarlijks terugkerende grote Turkse, Antilliaanse en Marokkaanse evenementen. Het gemeentebestuur stimuleert allochtonen deze evenementen te organiseren.

GEZOND EN LEEFBAAR

De wijken zien er goed en verzorgd uit. Weinig zwerfvuil,

veel en goed onderhouden groen, weinig parkeeroverlast en echte wijkagenten die lopend of fietsend door hun wijken gaan. Een veelkleurige samenleving vraagt ook om een veelkleurige openbare ruimte, waar iedereen zich thuis voelt: kinderen en ouderen, allochtonen en autochtonen. In nauw overleg met alle doelgroepen zijn woonstraten, pleinen en plantsoenen verfraaid en verlevendigd met bankjes, picknickvoorzieningen, speeltoestellen, fruitbomen en fonteintjes. De gemeente zet in op gezonde en leefbare wijken. Wijken die mensen uitnodigen om te bewegen en waar weinig 'blik' te zien is.

DE W-WIJKEN EN HATERT

Naast Bottendaal zijn tegenwoordig ook de drie W-wijken, Wolfskuil, Willemskwartier en Waterkwartier 'places to be' in Nijmegen. Zeer divers van samenstelling en met steeds meer kleinschalige bedrijfjes uit de creatieve economie, kunstenaars en kleine zelfstandigen. Kortom: het bruist in Nijmegen-West. Echt zwarte of witte wijken zijn er nauwelijks meer in de stad. Kostbare woningen staan ook in sociaal zwakkere wijken. Door toenemende welvaart vestigt de groeiende allochtone middenklasse zich ook in wijken met duurdere woningen. Daardoor is de samenstelling van de basisscholen een stuk gevarieerder. Hatert heeft als enige Nijmeegse Vogelaarwijk de afgelopen jaren een geweldige impuls gekregen. Dat heeft geleid tot een drastische afname van de werkloosheid, de huurwoningen zijn opgeknapt en de platte daken van de wijk liggen vol met zonnepanelen. Hatert is in 2018 niet alleen een krachtwijk, maar zelfs een zonnekrachtwijk, waar mensen uit Hatert trots op zijn.

WERKLOOSHEID EN ARMOEDE

Werkloosheid en armoede zijn jammer genoeg niet uitgebannen. Maar er is ook geen sprake van een verloren generatie zoals in de jaren tachtig; zelfs niet na de economische crisis in 2009. Er zijn lessen uit het verleden getrokken. Jongeren onder de 30 krijgen werk of een opleiding aangeboden. Dat zorgt ervoor dat zij niet kansloos aan de zijlijn komen te staan. De benadering van de gemeente en het UWV WERKbedrijf is persoonlijk, de aanpak is mensvriendelijk. Geen enkele cliënt is een nummer. De gemeente helpt mensen zonder baan en inkomen; met een baan of – als dat niet lukt – met inkomensondersteuning. Nijmegen helpt inwoners met schuldproblemen en staat niet toe dat kinderen opgroeien in armoede. Aan de graaicultuur aan de top is na de economische crisis een einde gekomen. Directeuren van maatschappelijke instellingen en corporaties verdienen anno 2018 minder dan de burgemeester.

GEHANDICAPTEN

Voor gehandicapten is Nijmegen een prettige stad. Het openbaar vervoer is goed geregeld. Alle bushaltes zijn toegankelijk en de tram is voor hen ideaal. Gehandicapten en ouderen hoeven niet meer lang te wachten op een stadsreiotaxi. De onkostenvergoedingen voor gehandicapten zijn een voorbeeld voor Nederland. De publieke gebouwen zijn toegankelijk na een inhaalslag in 2010. Cafés en restaurants die nog geen drempelvrije ingang hebben, tikt de branchevereniging op de vingers. De gemeente heeft voor voldoende publieke invalidentoiletten gezorgd, zodat gehandicapten net zo gemakkelijk uit kunnen gaan als anderen.

VOORZIENINGEN VOOR JONGEREN

Ook kinderen en jongeren hebben het goed in Nijmegen. Er is voldoende speel- en sportruimte in de buurt en er zijn volop mogelijkheden om mee te doen in allerlei verenigingen. Jongeren worden serieus genomen en gesteund. Het begrip hangjongeren bestaat niet meer. Flaneergedrag van jongeren op straat wordt gezien als een normaal verschijnsel. Het heeft te maken met hun behoefte om elkaar te ontmoeten. In Nijmegen krijgen ze die gelegenheid. Maar er worden ook grenzen gesteld; wijkagenten corrigeren onacceptabel gedrag. Straat- en gezinscoaches spreken ouders aan, zodat kinderen niet ontsporen en de wijken leefbaar blijven. Alle zorg vindt bovendien plaats vanuit één instelling.

TOPSTAD VOOR STUDENTEN

Nijmegen is in 2018 een topstad voor studenten. De Radboud Universiteit biedt aantrekkelijke opleidingen en de stad een aangenaam cultureel klimaat. De woningnood is weggewerkt met een ambitieus bouwprogramma. Het stadsbestuur heeft vooral ingezet op gerieflijke, gelijkvloerse appartementen voor senioren. De grote vrijgekomen huizen zijn vervolgens gesplitst en leveren goedkope woningen voor met name studenten en jongeren op. Er is – naast Stichting Studenten Huisvesting Nijmegen – een nieuwe corporatie op de markt. Speciaal voor jongerenhuisvesting. Deze corporatie bouwt grote woningen, leegstaande kantoorpanden en ruimtes boven winkels om tot jongerenappartementen. Werkende jongeren en afgestudeerden kunnen hierdoor makkelijker dan ooit aan een woning komen.

VEILIG

Nijmegen is een veilige stad. Door het tweesporenbeleid van de gemeente (eerst preventie dan repressie) dalen de criminaliteitscijfers. Aan de basis van dit succes staat de innige samenwerking van de politie met scholen, ouders, welzijnswerkers, toezichthouders en buurtwachten. Structureel inzetten op preventie wordt beloond, blijkt uit de Nijmeegse situatie. Er wordt ingegrepen als het nodig is en agenten en burgers durven overlastgevers en overtreders aan te spreken op hun gedrag.

EEN STAD VOOR IEDEREEN IN 2018

2010-2014: WAT WIL GROENLINKS BEREIKEN?

- 1 Er komt een **STADSPAS** voor allerlei services van de (semi-)overheid. Minima kunnen met deze pas onder andere gratis reizen met openbaar vervoer buiten de spits, lid worden van een sportclub, cultuurvereniging of een andere activiteit die bijdraagt aan maatschappelijke participatie.
- 2 We gaan door met **GRATIS OV** voor 65-plussers.
- 3 GroenLinks wil voldoende **GESUBSIDIEERDE BANEN** behouden voor mensen die zelf moeilijk aan een baan komen. Met goede begeleiding en scholing moet doorstroming naar regulier werk het perspectief zijn. Werken met behoud van uitkering is alleen prima als dat vrijwillig gebeurt en de vrijwilliger gevrijwaard is van de sollicitatieplicht. Er komt een goede pensioenvoorziening voor mensen met een gesubsidieerde baan.
- 4 We proberen de wachtlijsten voor werken in de **SOCIALE WERKVOORZIENING** weg te werken door meer taken en werk uit te besteden aan Breed, de WSW-instelling van de regio.
- 5 Het huidige **ARMOEDEBELEID** wordt gecontinueerd en er komt extra inzet op schuldhulpverlening. Nijmegen stimuleert bovendien het gebruik van de bijzondere bijstand. Elk huishouden dat op of onder het minimum leeft kan gebruik maken van de zogenaamde computerregeling, een regeling die financiële vergoeding voor de aanschaf van computers mogelijk maakt.
- 6 GroenLinks gaat uit van de mogelijkheden van mensen. Iedereen moet zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarvoor komen **OPLEIDINGEN OP MAAT**. In de komende periode krijgen mensen in de bijstand recht op een opleiding die rechtstreeks leidt tot een baan. Waar toeleiding naar regulier werk geen realistisch perspectief is, zet de gemeente in op alternatieve trajecten die mensen een zinvolle dagbesteding bieden.
- 7 Er komt een actieplan **INTERCULTURALISATIE**. Het personeelsbestand van gemeente en organisaties moet diverser; aanbod en werkwijzen moeten beter aansluiten bij de multiculturele bevolkingssamenstelling. De gemeente neemt hiertoe onder meer eisen op in de subsidieovereenkomsten met organisaties.
- 8 De gemeente moet het goede voorbeeld geven. Daarom zal het **PERSONEELSBESTAND** versneld een betere afspiegeling worden van de samenleving. Dat betekent dat de gemeente gericht allochtonen, vrouwen en gehandicapten werft.
- 9 Sportclubs, cafés en discotheken die (nieuwe) Nijmegenaren weigeren om hun **SEKSUELE VOORKEUR OF ETNISCHE ACHTERGROND** worden hard aangepakt. Sportclubs laten kaderleden een training volgen bij het Bureau Gelijke Behandeling Gelderland-Zuid.
- 10 De gemeente ontwikkelt initiatieven om **MEER ALLOCHTONEN ACTIEF** te krijgen bij sportverenigingen en op school.
- 11 De gemeente ondersteunt initiatieven van ouders en scholen om **ZWARTE SCHOLEN** van kleur te laten verschieten.
- 12 We willen **MULTICULTURELE ZONDAGEN**.
- 13 We bouwen duurdere woningen in armere wijken en goedkope woningen in duurdere wijken; via verevening van de opbrengsten wordt dat mogelijk gemaakt. Op deze manier krijgen we **GEMÊLEERDE WIJKEN**. Bij nieuwbouw is 40 procent sociale woningbouw.
- 14 GroenLinks streeft naar een aantal kleine voorzieningen in de wijken waar **DAK- EN THUISLOZEN** onder begeleiding kunnen wonen. Vooraf informeert de gemeente buurtbewoners zorgvuldig hierover en betreft hen erbij. Buurt, bewoners, zorginstellingen, politie en gemeente maken samen heldere afspraken.
- 15 Ondanks plechtige beloften vanuit Den Haag lukt het niet altijd om **UITGEPROCEDEERDE ASIELZOEKERS** veilig te laten terugkeren naar hun herkomstland. GroenLinks vindt dat uitgeprocedeerden die niet terug kunnen, opgevangen moeten worden om te voorkomen dat ze als illegaal op straat belanden.
- 16 De gemeente voorziet in een **KLUSSEDIENST** speciaal voor ouderen en gehandicapten; bedoeld voor klussen waar ouderen wel voor willen betalen maar de volle commerciële prijs niet kunnen opbrengen. Het uitvoeren van die klussen wordt gecombineerd met leerwerktrajecten voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

- 17** Beginnend dementerende **OUDEREN** die nog zelfstandig wonen krijgen ondersteuning van een zorgcoördinator zodat opname in een verzorgingstehuis nog niet nodig is.
- 18** Nijmegen verwezenlijkt een **MEDISCHE HULPPOST** voor mensen die zich niet hebben kunnen verzekeren voor ziektekosten. Huisartsen zijn bereid gevonden om gratis zorg te bieden aan schrijnende gevallen.
- 19** De gemeente neemt de aanbeveling van het ministerie van VROM over om 3 procent van de openbare ruimte te bestemmen voor **SPELENDE KINDEREN**.
- 20** Er komen programma's op scholen om ouders meer te betrekken bij de school. Dit zorgt ervoor dat kinderen in een stimulerende thuisomgeving hun schoolcarrière kunnen volgen. De gemeente financiert programma's om **OUDERPARTICIPATIE** te stimuleren.
- 21** Het onderwijsproject over **HOMOSEKSUALITEIT** wordt uitgebreid naar groep 8 van het basisonderwijs. Homo-organisaties kunnen zich verder professionaliseren met een vaste programmeur.
- 22** Er komen openbare **GEHANDICAPTENTOILETTEN**.
- 23** Elke wijk krijgt tenminste één fulltime wijkagent. Blauw meer op straat, te voet en te fiets. En in elke wijk komt een **WIJKVEILIGHEIDSTEAM** met bewoners zodat ze worden betrokken bij het benoemen van de veiligheidsproblemen in hun wijk. Zij denken mee over en werken mee aan oplossingen voor hun wijkproblemen.
- 24** In alle wijken komen voldoende **VOORZIENINGEN VOOR JONGEREN**, met daarbij extra aandacht voor de groep van 15 jaar en ouder. Door het inzetten van conciërges in wijk- en jongerencentra en multifunctionele accommodaties kan het gebruik van deze plekken worden geoptimaliseerd. Juist in de avonden, weekenden en vakanties moeten ze vaker open, aangezien de jongeren dan vrij zijn van school.
- 25** Er moeten voldoende **STUDENTENKAMERS** komen. Er is nog een structureel tekort van 1.000 studenteneenheden en GroenLinks wil dat tekort wegwerken in de komende raadsperiode. Ook komt er speciale aandacht voor de huisvesting van werkende jongeren, afgestudeerden en senioren.
- 26** De aanpak van **HUISELIJK GEWELD** is nog steeds hard nodig. Om huiselijk geweld te stoppen start er een zorgtraject voor het hele gezin. De aanpak in het Veiligheidshuis waarin alle ketenpartners samenwerken wordt verder ontwikkeld. Er is aandacht voor zowel preventie door voorlichting als voor repressie in combinatie met zorg.
- 27** Het **TIJDELIJK HUISVERBOD** is bedoeld om mensen tot rust te laten komen en een zorgtraject op te kunnen starten. Er zijn voldoende voorzieningen zodat het traject tijdens het huisverbod ook daadwerkelijk in gang gezet kan worden.
- 28** GroenLinks wil **DRUGSCRIMINALITEIT** tegengaan en de kwaliteit controleerbaar maken. Daarom zijn we voorstander van een lokaal experiment met legale teelt en aanvoer van cannabis op kleine schaal (zoals voorgesteld door de adviescommissie drugsbeleid). Als het Rijk zo'n experiment opstart, zet Nijmegen zich in om hieraan deel te nemen.

DE DUURZAME STAD IN 2018

Nijmegen is hard op weg een klimaatneutrale stad te worden. In 2018 zijn vrijwel alle woningen superzuinig en op de meeste daken liggen zonnepanelen. Fiere windmolens markeren de noordgrens van de stad en in Nijmegen-West levert de afvalverbrandingcentrale warmte, waarmee duizenden huizen in de Waalsprong en het Waalfront worden verwarmd. Resultaat? Een forse vermindering van de CO₂-uitstoot en een lagere energierekening voor iedereen. Sommige wijken in de Waalsprong zijn energieneutraal of leveren zelfs meer energie dan ze verbruiken. Alle grote bedrijven en instellingen die in 2008 het Nijmeegs Energie Convenant hebben ondertekend, zijn op weg klimaatneutraal te worden. Dit betekent dat ze werken aan een lagere CO₂-uitstoot. Het maatschappelijk en klimaatinnovatief ondernemen is diep geworteld in het Nijmeegse bedrijfsleven.

STADSBRUG EN TRAM

Nijmegen is anno 2018 goed bereikbaar. De regio heeft met de aanleg van de tweede stadsbrug en de verbreding van de A50 de asfaltagenda helemaal afgewerkt. Tijd voor een netwerk van hoogwaardig openbaar vervoer. Daar zet de stad dan ook volledig op in. De kroon op dat netwerk vormt de tram tussen Heijendaal, het centrum, Waalsprong en Bommel. Koning Willem IV rijdt tijdens de feestelijke opening het eerste rondje. De groei van het aantal passa-

giers is boven verwachting waardoor het gemeentebestuur en de Stadsregio denken aan tramlijnen van het centrum naar Dukenburg, Beuningen, Malden en Groesbeek/Kleef. Mede dankzij de nieuwe stadsbrug en de komst van de eerste tram zijn de files op de Waalbrug verdwenen; mensen nemen vanaf het transferium bij Ressen de tram naar de universiteitscampus Heijendaal en de binnenstad.

BUSSEN EN TREINEN

Ook het overige openbaar vervoer in de stad mag er zijn. Reizen met de bus is nog nooit zo gemakkelijk en comfortabel geweest. Elke buslijn heeft een eigen herkenbare kleur en vertrekt om de paar minuten. Het lange wachten is voorbij. De aardgasbussen die in 2010 zijn aangeschaft, rijden inmiddels op klimaatneutraal biogas. Vanaf verschillende transferia aan de randen van de stad brengen snelle bussen mensen naar hun werk in het centrum. Lent heeft in 2018 een volwaardig station en sinds kort kunnen voetbalfans, natuurliefhebbers of concertgangers met de trein naar station De Goffert, nabij het 52 Degrees-gebouw.

NIJMEGEN FIETSSTAD

In 2018 staat Nijmegen bekend als de beste fietsstad van Europa. Het fietsgebruik is fors toegenomen vanwege het consequente fietsbeleid dat is ingezet vanaf 2002, toen

GroenLinks toetrad tot het college van burgemeester en wethouders. De stad heeft comfortabele snelfietsroutes en vier gratis bewaakte fietsenstallingen in het centrum. Kinderen en jongeren fietsen veilig naar school. Mensen die met de fiets naar het werk gaan, worden financieel beloond. Voor veel Nijmegenaren hoort fietsen vanzelfsprekend bij een sportieve en gezonde levensstijl.

AUTODELEN

Een groeiende groep mensen ziet in dat het hebben van een eigen auto niet noodzakelijk en zeker niet zaligmakend is. Binnen 200 meter is overal in Nijmegen een autodeel-auto te vinden; gemakkelijk en veel goedkoper dan een eigen auto. Logisch dat autodelen in 2018 de normaalste zaak van de wereld is. Parkeerregulering, hoogwaardig openbaar vervoer en de stijgende olieprijs werken deze trend verder in de hand: het Nijmeegse wagenpark slinkt. Kinderen kunnen steeds vaker weer op straat spelen. De stad is stiller en de lucht schoner doordat veel mensen zijn overgegaan op een auto op aardgas of elektriciteit.

SCHOON WINKELKLIMAAT

In het centrum zorgen de parkeertarieven voor een selectief autogebruik. Mensen die op een van de transferia aan de rand van de stad parkeren, betalen zeer weinig en aan de randen van het centrum het volle pond. Door de bouw van

parkeergarages aan de rand van het centrum is er in het centrum meer ruimte voor terrasjes, speelplekken en groen. In 2018 vindt het vervoer van producten gebundeld plaats via milieuvriendelijke stadsdistributie. Het winkelklimaat heeft daardoor een geweldige impuls gekregen, zeker sinds de ringstraten autovrij zijn.

DE DUURZAME STAD IN 2018

2010-2014: WAT WIL GROENLINKS BEREIKEN?

- 1** GroenLinks wil een substantieel bedrag inzetten voor **KLIMAATBELEID**: 5 miljoen euro per jaar (is nu 1 miljoen). Dat kan worden gespendeerd aan:
  - een stimuleringsregeling voor energiezuinige woningen (alle woningen op minstens het niveau van energielabel B); GroenLinks gunt iedereen een **LAGE ENERGIEREKENING**;
  - energiezuinige gemeentelijke panden en scholen naar energielabel B;
  - klimaatneutrale woningen in de Waalsprong;
  - een gemeentelijke subsidieregeling voor zonnepanelen en zonneboilers;
  - daken van publieksgebouwen worden vol gelegd met zonnepanelen. Nijmegen wordt zonnestad.Deze investeringen leiden tot een groeiende werkgelegenheid in de groene industrie en diensten.
- 2** Planmatig gaan we werken aan een **KLIMAATNEUTRALE GEMEENTE** binnen 20 jaar. Daarbij hanteert de gemeente de volgende schijf van vijf met daarachter de haalbare percentages op dit moment bekend: energiebesparing (32%), restwarmte/koude warmte opslag (9%); zonne-energie (8%); windenergie (7%) en biomassa (4%). Het restant, 40 procent, moet worden opgewekt met duurzame energie elders (bijv. windmolens op Noordzee). Voorwaarde voor de planmatige aanpak is dat de gemeente fors investeert.
- 3** De gemeente stelt bij nieuwbouwprojecten dusdanige eisen dat alleen nog **ZEER ENERGIEZUINIGE HUIZEN** (boven de wettelijke norm) worden gebouwd. Als het kan, spreken betrokken partners ook voor lopende projecten hogere energiedoelstellingen af.
- 4** Als het aan GroenLinks ligt, stellen onderzoekers vast of we **ENERGIE** kunnen halen uit de Waal, of we **WINDMOLENS** kunnen plaatsen langs de A73 en hoe we aardwarmte kunnen toepassen.
- 5** Via **VRIJWILLIGE ENERGIESCANS** worden kleine bedrijven, zoals winkels en horecabedrijven, gestimuleerd om energiebesparende maatregelen te nemen. Grotere bedrijven zijn verplicht om maatregelen te treffen die binnen 5 jaar zijn terugverdiend. De gemeente bant energieverspillende terrasverwarmers, open winkeldeuren en open koelkasten zoveel mogelijk uit.
- 6** De gemeente investeert in het versneld energiezuinig maken van de **OPENBARE VERLICHTING**, door gebruik te maken van bijvoorbeeld nieuwe energiezuinige armaturen en LED-verlichting.
- 7** De **TRAM** moet terug in Nijmegen. In afwachting van besluitvorming door het Rijk moet Nijmegen het tracé bestekklaar hebben om snel tot aanleg over te kunnen gaan. Voorwaarde voor een sluitende exploitatie is een groter autovrij gebied in het centrum. Met de komst van de tram krijgen het Stationsplein en de Bloemerstraat tegelijkertijd een facelift. Ook wordt de universiteitscampus beter bereikbaar.
- 8** Nijmegen maakt zich sterk voor aansluiting op het **NACHTNET** van NS zodat culturele voorzieningen in de Randstad, Brabant, Nijmegen en Arnhem ook in de late uurtjes met het Openbaar Vervoer bereikbaar zijn.
- 9** Mensen die **RIJDEN OP ELEKTRICITEIT OF AARDGAS** krijgen een gratis parkeervergunning. In aanbestedingen voor leerlingenvervoer en de Stadsregiotaxi worden duurzaamheidseisen gesteld, waaronder het rijden op aardgas/biogas. Taxibedrijven die rijden op aardgas krijgen exclusieve en makkelijk te vinden taxistandplaatsen. Ook rijkschoolhouders en andere bedrijven worden gestimuleerd te rijden op schonere brandstoffen. Her en der in de stad komen oplaadpunten voor elektrisch vervoer.
- 10** Vrachtwagens mogen tot 10.00 uur gratis de binnenstad in. **VERVOERDERS** die na 10.00 uur toch de binnenstad in willen, moeten daarvoor betalen. Of ze maken gebruik van de Binnenstadservice of ander milieuvriendelijk gebundeld vervoer. Deze maatregelen zorgen voor een betere luchtkwaliteit en een gezelliger winkelklimaat.
- 11** Er komt voldoende geld om het **FIETSNETWERK IN DE WAALSPRONG** af te maken. Er ontbreken nu nog drie fietstunnels waarvoor meer dan tien miljoen euro nodig is. De snelfietsroute naar Arnhem wordt samen met de partners in de regio aangelegd. Er komt ook meer geld om andere snelfietsroutes in de stad aan te leggen.

- 12** Bij het Centraal Station bestaat tot 2020 nog een behoefte aan zo'n 3.000 – 6.000 extra **FIETSREKKEN**. Bij alle nieuwe bouwplannen rondom het station moeten betrokken partners daarom bekijken of er ook een (ondergrondse) fietsenstalling kan worden toegevoegd. Onder Plein 1944 komt een nieuwe bewaakte fietsenstalling, de gemeente breidt de stalling in de Bisschop Hamerstraat uit en zoekt naar een locatie voor een grote stalling dichtbij het Joris Ivensplein. Er komt een goed systeem van bewegwijzering naar fietsenstallingen. Verder plaatst de gemeente extra fietsenrekken in en rond het winkel- en uitgaanscentrum.
- 13** In de randvoorwaarden bij de **AANBESTEDING VOOR NIEUWBOUW** voorziet de gemeente in voldoende ruimte voor inpandig parkeren van de fiets (zoals grote liften en fietsboxen).
- 14** Aan de westkant van het **CENTRAAL STATION** moet met voorrang een west-ingang worden gebouwd zodat mensen uit Nijmegen-West makkelijker naar de treinen kunnen.
- 15** Voor nieuwe **PARKEERPLAATSEN** in een parkeergarage aan de rand van het centrum – rekening houdend met de behoefte aan parkeerplaatsen voor wonen, werken en winkelen – mag hetzelfde aantal parkeerplaatsen in het centrum worden opgeheven en omgevormd tot speelplek, terras, fietsenstalling of groengebied. Aan de west-, zuid- en oostzijde van de stad komen net als bij Ressen transferia waar mensen goedkoop kunnen parkeren en met de winkelpendel naar het centrum kunnen.
- 16** De **VERKEERSVEILIGHEID** op sommige 50 km-wegen moet beter. Dat betekent de aanleg van vrijliggende fietspaden. Als dat niet kan, dan moet de maximum snelheid terug naar 30 km/u of wordt de weg eenrichtingsverkeer voor auto's. Op wegbreng- en ophaaltijden komt er een parkeerverbod bij basisscholen.
- 17** We zorgen eerst dat in de Waalsprong de infrastructuur voor voetganger, fiets en openbaar vervoer op orde is. De aanleg van de **DORPENSINGEL-OOST BIJ LENT** heeft geen prioriteit. Als de gemeente toch besluit tot aanleg, dan gebeurt dat onder de volgende absolute voorwaarden: een knip in de Vossenpelsestraat; geen opgang van de Parmasingel naar de Waalbrug; een goede landschappelijke inpassing van de weg. Uiteraard moet de aanleg een verbetering voor het openbaar vervoer opleveren.
- 18** Het **AUTODELEN** wordt zodanig gestimuleerd dat iedereen binnen 300 meter de beschikking heeft over een (elektrische) autodeel-auto (zoals Greenwheels). Op termijn gaat deze norm naar 200 meter.
- 19** Onze leus: Nijmegen, **KOPLOPER IN AFVALSCHEIDING**. De gemeente start met het apart huis-aan-huis inzamelen van plastic afval. Hergebruik levert CO2-vermindering op.
- 20** Nijmegen gaat het predicaat 'Millenniumgemeente' concreter invullen, bijvoorbeeld door te inventariseren en reclame te maken voor wat er in Nijmegen zoal gebeurt in **ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**. Ook wordt Nijmegen een Fairtrade-gemeente met promotie van winkels die duurzame, regionale en fairtrade-producten verkopen.
- 21** De gemeente zet haar geld op een **AANTOONBAAR DUURZAME BANK**, zodat het gemeentelijk geld niet wordt aangewend voor wapenproductie en klimaatonvriendelijke activiteiten.
- 22** Onze **'ZUSTERSTEDEN'**: het Russische Pskov, het Nicaraguaanse Masaya en het Turkse Gaziantep krijgen indien nodig steun bij afvalverwerking, waterzuivering, energiebesparing en duurzame energievoorziening. Ook Nijmegen kan profiteren van de uitwisseling van kennis en expertise, bijvoorbeeld van multiculturaliteit en integratie.

DE DYNAMISCHE STAD IN 2018

Anno 2018 is Nijmegen nog aantrekkelijker om in te wonen, leven, winkelen en te werken. Nijmegen heeft het beeld van een provinciestadje definitief van zich afgeworpen. Nationaal maar zeker ook internationaal staat de stad op de kaart. Want Nijmegen heeft na een spannend voortraject in 2014 de titel van Europese Culturele Hoofdstad 2018 in de wacht gesleept. Vier jaar van intensieve voorbereiding later staat de stad samen met Arnhem klaar om een jaar lang duizenden toeristen uit binnen- en buitenland te ontvangen. Focus van de activiteiten: hoe betrekken we het gebied tussen Nederrijn en Waal meer bij Arnhem en Nijmegen? Met haar cultuurhistorie laat de stad zien hoe Nijmegen zich voortdurend heeft ontwikkeld. In het pas gebouwde Waalfront komen oud en nieuw prachtig bij elkaar. Tijdens werkzaamheden zijn resten gevonden van de oude Romeinse stad Ulpia Noviomagus en is de Krayenhoffburcht weer zichtbaar gemaakt. In het voormalige Vasim-gebouw zitten enkele tientallen culturele ondernemers en worden er regelmatig grote evenementen gehouden. Vanaf het centrum is er een route van creatieve bedrijven naar de Vasim. Op verschillende plekken langs de route, in het nieuwe Waalfront-gebied, zitten creatieve, innovatieve en kunstzinnige bedrijfjes in speciaal voor '2018' ontworpen architectuurparels.

BEDRIJVIGHEID

Onder het motto 'Groen werkt' is Nijmegen in 2018 een belangrijk ontwikkelingscentrum van duurzame energie geworden. NXP maakt tegenwoordig zonnecellen, de clean-rooms zijn daar uitermate geschikt voor. Nijmeegse wetenschappers vestigen voortdurend nieuwe records met efficiëntere zonnepanelen. Verschillende spin-offbedrijfjes hebben zich gevestigd op de Novio Tech Campus bij 52 Degrees. Langzaam ontwikkelt deze locatie zich tot een expertisecentrum op het gebied van zonnetechnologie.

CENTRUM ONDERGAAT GEDAANTEWISSELING

Met de komst van de tram heeft het centrum op sommige plekken een gedaantewisseling ondergaan. In de autovrije Bloemerstraat hebben zich chique winkels en gerenommeerde bedrijven gevestigd. De tram zorgt immers voor meer dan voldoende toeloop. Ook in de Burchtstraat is deze ontwikkeling zichtbaar. De markt is in 2018 te vinden op het nieuwe Plein 1944 en de Molenstraat. Marktkooplui zijn tevreden over de nieuwe locatie. Ook omdat de tram hen veel nieuwe klanten bezorgt en het openbaar vervoer niet alleen voor 65-plussers gratis is, maar ook voor mensen met een smalle beurs.

KUNST EN CULTUUR

Het bedrijfsleven werkt in 2018 nauw samen met de onderwijsinstellingen om opleidingstrajecten op maat aan te bieden aan zowel studenten als werknemers. De universiteit en hogeschool trekken steeds meer buitenlandse studenten en docenten aan die onder meer afkomen op het tolerante en aantrekkelijke culturele klimaat van Nijmegen. De stad heeft dan ook sinds 2010 steeds meer in cultuur geïnvesteerd. De Vereniging is zo goed uitgerust dat de beste gezelschappen voor opera en klassieke muziek op het podium staan. Doornroosje heeft haar intrek genomen in haar nieuwe gebouw bij het station. Steeds meer Nijmeegse bands worden bekend buiten de stad en zijn hofleverancier van grote popfestivals. LUX organiseert voor de tiende keer haar internationale filmfestival. Het festival heeft geleid tot een ware hausse aan korte films. Nijmegen heeft aantrekkelijke film- en popmuziekopleidingen. De stad maakt haar naam als literatuur- en debatstad waar en reikt ieder jaar de Pé Hawinkels-prijs uit aan jong en aanstormend literair talent. De gemeente stelt deze prestigieuze prijs ter beschikking.

TOERISTISCHE TREKPLEISTER

Door de cultuurhistorie en nieuwe culturele evenementen is Nijmegen een ware toeristische trekpleister. De grote popfestivals in het Goffertpark en de Landschapszone in de Waalsprong trekken vele jongeren die bivakkeren in de nieuwe jeugdhostel in het centrum of op de camping in de Waalsprong. Op de Wedren staat een nieuw 5-sterrenhotel. En Nijmegen heeft sinds kort een groot congrescentrum op de universiteitscampus. Nijmegen is tegenwoordig ook een gastronomische stad. Topkoks werken in onze groene stad met veel biologische en regionale producten. Het publiek weet dat bijzonder te waarderen.

WERKGELEGENHEID

De economische crisis van 2009 trof veel steden hard. Nijmegen kon de dans echter goeddeels ontspringen doordat de Nijmeegse werkgelegenheid zich concentreert in de gezondheidszorg en het onderwijs; in 2018 werkt meer dan 50 procent van de mensen in een van deze sectoren. Door gericht te investeren in energiezuinige woningen, duurzame energie en duurzaam vervoer (bijvoorbeeld de tram) is het verlies aan werkgelegenheid in traditionele sectoren gecompenseerd. Daar heeft de stad in 2018 profijt van. Door bestaande bedrijfsterreinen goed in te richten en te herstructureren, komt de gemeente met gemak aan de ruimtebehoefte van nieuwe bedrijven tegemoet. Kunstenaars en

andere culturele ondernemers huren tegenwoordig een deel van de leegstaande gebouwen. Nijmegen staat bekend als creatieve stad en heeft daar mede de nominatie Culturele Hoofdstad 2018 aan te danken.

DE DYNAMISCHE STAD IN 2018

2010-2014: WAT WIL GROENLINKS BEREIKEN?

- 1** GroenLinks wil de **JEUGDWERKLOOSHEID** bestrijden met een gericht arbeidsplan. Jongeren krijgen ofwel een baan dan wel een opleiding aangeboden, bijvoorbeeld in de beveiliging, groenvoorziening en openbaar vervoer. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld en ontwikkelt zelf een aantal trajecten binnen de eigen organisatie. Zij stimuleert bedrijven actief om hetzelfde te doen.
- 2** Van bedrijven die werk voor de gemeente uitvoeren of van organisaties en instellingen die grote subsidiebedragen van de gemeente ontvangen, vraagt de gemeente een **SOCIALE BIJDRAGE** terug in de vorm van werk voor werkzoekenden/bijstandsgerechtigden of leerlingplaatsen/stageplekken.
- 3** Er moet een betere aansluiting komen van het **ONDERWIJS** op de behoefte van de arbeidsmarkt. Zo kunnen trajecten voor mbo'ers meer op maat worden gemaakt en er zou meer uitwisseling moeten komen tussen docenten en mensen uit het bedrijfsleven.
- 4** In de acquisitie van bedrijven komt de nadruk meer te liggen op **GROENE KLIMAATINNOVATIEVE BEDRIJVIGHEID**.
- 5** Voorlopig hebben we genoeg **BEDRIJFSTERREINEN**. De terreinen Grift-Noord (Waalsprong) en Beuningse Veld worden in de ijskast gezet. Indien er toch een behoefte aan ruimte ontstaat dan moet eerst worden bekeken of bestaande bedrijfsterreinen efficiënter kunnen worden ingezet.
- 6** GroenLinks is voorstander van de nominatie van Nijmegen, in samenwerking met Arnhem, voor het project **CULTURELE HOOFDSTAD 2018**. Voor de nominatie maakt de gemeente een budget vrij voor een bidbook voor de Nederlandse en Europese jury. In 2014 wordt de Nederlandse stad gekozen. We zetten een evenementenbureau op dat alle evenementen en activiteiten in de stad op elkaar afstemt, een evenementenkalender maakt, de citymarketing bewaakt en zich voorbereidt op Culturele Hoofdstad 2018.
- 7** De gemeente zorgt voor voldoende **BROEDPLAATSEN** en bedrijfsverzamelgebouwen voor culturele en creatieve ondernemers onder andere in het Waalfrontgebied.
- 8** Er komt een hechtere samenwerking tussen de **GEMEENTE EN DE UNIVERSITEIT**. Het benutten en uitwisselen van specialismen en toepassingen kan gemeente en universiteit op veel fronten versterken.
- 9** Er komt een **JEUGDHOSTEL** (Stayokay) en -camping. Een nieuw 5-sterren hotel is welkom op of bij de Wedren en onderzocht moet worden waar een grote congresruimte kan worden gebouwd.
- 10** Er komt een **VERLICHTINGSPLAN** voor de binnenstad waarbij oude bezienswaardige gebouwen mooi worden uitgelicht met energiezuinige verlichting. Het resultaat: een sfeervol en romantisch centrum en een lagere energierekening.
- 11** Het **GLASVEZELNETWERK** moet worden uitgebreid door heel Nijmegen. Daarnaast stimuleert de gemeente (particuliere) initiatieven voor gratis draadloos internet voor iedereen.
- 12** Nieuwbouw van **DOORNROOSJE** gaat onverminderd door op de voormalige TPG-locatie bij het station.

13 Samen met de culturele instellingen wordt een nieuwe **CULTUURVISIE** ontwikkeld voor de periode vanaf 2012. Hierbij worden sterke en zwakke punten en eventuele blinde vlekken in kaart gebracht. De dynamiek tussen cultuur, educatie en economie komt hierbij centraal te staan. Ook kiezen we voor meer participatie van allochtonen, cultuur in de wijken en voor meer nadruk op de productiekant van cultuur.

14 Het **BUDGET VOOR CULTUURPROGRAMMERING** wordt diverser en gaat selectief omhoog; ook kleine podia en nieuwe initiatieven krijgen een kans.

15 Er wordt een compleet **POPMUZIEKBELEID** vastgesteld: van oefenruimte tot popfestival. Bands die zich willen professionaliseren worden gecoacht. Nijmegen: Rock City.

16 **CULTUURHISTORIE** krijgt als een van de prioriteiten meer vorm. Als archeologische resten worden gevonden, doet de gemeente er alles aan om vernietiging te voorkomen; indien nodig worden bouwplannen aangepast. De geschiedenis van de stad wordt zichtbaarder voor bezoekers en bewoners, zowel in de stad zelf als in de omgeving.

17 De gemeente vult het speerpunt **LITERATUUR** onder meer in met de financiering van de Pé Hawinkelsprijs van de Stichting Literaire Activiteiten Nijmegen (SLAN). De samenwerking van gemeente en SLAN moet leiden tot de Nijmeegse prestigieuze prijs voor jonge (multi-) talenten.

DE GROENE STAD IN 2018

Nijmegen staat bekend om haar groene uitstraling. Rondom de stad liggen prachtige natuurgebieden die steeds meer toeristen en recreanten trekken. Het gemeentebestuur heeft sinds 2006 nadrukkelijk geïnvesteerd in het groen om de stad. De Overasseltse vennen en Heumensoord zijn door natuurbeheerorganisaties hersteld en verrijkt met vennen en heide. Veel bedreigde plant- en diersoorten hebben daarmee weer een overlevingskans. De recreant heeft een diverser aanbod van natuur gekregen. In het door Natuurmomenten beheerde Heumensoord kunnen hardlopers, wandelaars en fietsers genieten van heide, bos en zichtbaar gemaakte cultuurhistorische elementen. Aan de andere kant van de stad ligt het kroonjuweel van de groene stad; de Ooijpolder met de groene stuwwal. In 2008 is met inzet van GroenLinks de polder door het Rijk benoemd tot proefgebied voor Mooi Nederland. Sindsdien zijn enkele miljoenen geïnvesteerd in de aanleg van tientallen kilometers heggen, houtwallen, fiets- en wandelpaden; een lust voor de Nijmeegse en Nederlandse recreant. De dijken zijn autovrij gemaakt en sportievelingen kunnen er tourfietsen, mountainbikes, skeelers en kano's huren.

POORT NAAR DE OOIJ

Er is nergens in Nederland nog een plek te vinden waar het centrum van de stad grenst aan een natuurgebied. Behalve in Nijmegen: onder de Waalbrug bij het Meertje. Juist daar heeft het gemeentebestuur samen met Staatsbosbeheer het Nationaal Natuurcentrum Rivieren gebouwd. Het klimaatneutrale gebouw wint in 2018 een gerenommeerde architectuurprijs. Via het gebouw, waar mensen informatie kunnen vinden over bijvoorbeeld het rivierenlandschap en klimaatverandering, krijgen bezoekers toegang tot de Stadswaard en de strandjes. Het gebouw functioneert als de poort naar de prachtige Ooijpolder.

VERTIER OP EN ROND HET WATER

Nijmegen-Noord is in de afgelopen tien jaar radicaal veranderd. De Landschapzone tussen Lent en Oosterhout is aangelegd met plassen waar de inwoners van de Waalsprong kunnen recreëren. Dat geldt vooral voor de plas die grenst aan de Ovatonde. Daar is een klimaatneutraal subtropisch golfzwembad gebouwd met een verbinding naar de plas en de stranden. Na 2010 is begonnen met de aanleg van de nevengeul bij Lent. De geul moet voorkomen dat de Waalbocht bij Lent een flessenhals blijft bij hoogwater. Er is voor gekozen om de nevengeul verder door te trekken tot aan de stadsbrug om zodoende optimaal de kansen te benutten van zo'n ingreep. Want hiermee ontstaan

mogelijkheden voor natuur en recreatie met bijvoorbeeld hippe stadsstranden. Ook studenten-roeivereniging Phocas heeft een kans gegrepen en is verhuisd van het Maas-Waalkanaal naar de nevengeul. Door de komst van de geul heeft Lent een kade gekregen met leuke kroegjes en restaurantjes. Doordat ze op het zuiden zijn gesitueerd trekken ze veel volk. Om de beide Waalkades met elkaar te verbinden zijn er watertaxi's in de vorm van amfibievoertuigen.

IN DE HOOGTE GROEIEN

De woningvoorraad in Nijmegen is toegenomen met vooral grondgebonden woningen in de Waalsprong en appartementen in andere delen van de stad. De stad is gegroeid in de hoogte en niet in de breedte. Door de bouw van mooi vormgegeven ranke woontorens – die een klein grondoppervlakte beslaan – heeft het gemeentebestuur zelfs kansen gezien groen toe te voegen aan de stad. Bovendien is het natuurschoon rondom de stad, dankzij het bouwen binnen de gemeentegrenzen, behouden gebleven. De plannen voor de Waalsprong zijn recentelijk aangepast op basis van

veranderende demografische gegevens. De bevolking groeit minder hard dan bestuurders destijds bij de planvorming hadden voorspeld. Het stadsbestuur heeft onder aanvoering van GroenLinks gekozen voor een meer volgtijdelijke strategie. Dit houdt in dat niet alle bouwplannen gelijktijdig worden uitgevoerd, maar dat bouwprojecten elkaar opvolgen. Het grote voordeel: je kunt stoppen wanneer dat nodig is. Daarbij is voorrang gegeven aan het Waalfront, waar bedrijven zijn uitgekocht en gesloopt en waar in 2018 volop woningen worden gebouwd en opgeleverd. In de Waalsprong worden vooral nog wijken dichtbij OV-voorzieningen opgeleverd en heeft Nijmegen uiteindelijk gekozen voor een minder grootschalig bouwprogramma in de Citadel. Daardoor kunnen de natuurwaarden rondom het fort in stand blijven en worden versterkt.

GROEN IN DE STAD

Het groen in de stad zelf heeft de afgelopen jaren een impuls gekregen. Park West is helemaal klaar. De parken aan de westzijde van de stad zijn met elkaar verbonden en staan in het voorjaar in volle bloei. In 2009 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een voorstel van GroenLinks: iedereen in Nijmegen moet binnen een straal van 300 meter een parkje aantreffen. Vooral de wijken in Nijmegen Oud-West scoorden slecht en daar is sindsdien flink geïnvesteerd

in nieuwe parkjes en natuurspeelplaatsen. Het centrum van de stad is veranderd in een fleurig groen centrum. Door het plan Groene Allure Binnenstad is er meer groen in het straatbeeld, tegen gevels en op platte daken. De groene schoorstenen zijn nog steeds een blikvanger. De fontein en de stadsbeekjes in het centrum zorgen voor verkoeling op de warmste dagen.

DE GROENE STAD IN 2018

2010-2014: WAT WIL GROENLINKS BEREIKEN?

- 1** We gaan een **GROENNORM** hanteren; vanaf elke woning is op tenminste 300 meter afstand openbaar groen aanwezig. Een meerjarenplan wordt opgesteld om dit binnen 8 jaar voor elkaar te krijgen. Begonnen wordt met het vergroenen van het Nachtegaalplein omdat in Oud-West de mensen het minst tevreden zijn over hun groen.
- 2** GroenLinks kijkt kritisch naar verdere **VERDICHTING** van de stad. Er kan bovenop de reeds bestaande en goedgekeurde bouwplannen niet veel woningbouw meer bij in de bestaande stad tenzij de hoogte in wordt gegaan. Woningbouw mag niet ten koste gaan van waardevol groen.
- 3** GroenLinks Nijmegen wil dat de gemeente de inwoners van Nijmegen op tijd informeert en betreft bij **BOUWPLANNEN** in hun wijk. Dat geeft hun de mogelijkheid iets in te brengen hetgeen het draagvlak voor plannen een stuk groter maakt.
- 4** GroenLinks is alleen voor de bouw van een **TOPSPORT-HAL**, als deze de gemeente niets kost en niet gebouwd wordt in het Goffertpark. Uitbreiding van het NEC-stadion met een tweede ring mag niet ten koste gaan van het groen en de monumentale status van het park. NEC is een commerciële onderneming en moet deze tweede ring dus zelf bekostigen.
- 5** De **CITADEL IN DE WAALSPRONG** krijgt een kleinschaliger karakter en het groen rondom het fort wordt behouden en versterkt. Veur Lent moet niet te dicht worden bebouwd. We gaan voor een eiland met een groene uitstraling.
- 6** Het huidige **STADSSTRAND** bij Lent krijgt meer uitstraling en de nevengeul krijgt een langgerekte stadsstrand, waar ook kan worden gezwommen.
- 7** Het **NATUURCENTRUM RIVIEREN** wordt bij 't Meertje gebouwd.
- 8** Nijmegen steekt wederom geld in het **AGRARISCH CULTUURLANDSCHAP** van de Ooijpolder. Samen met de Duitse stad Kleve willen we een visie op het cultuurlandschap in een groter gebied ontwikkelen. Er komt geld voor het Beuningse Veld en Nijmegen participeert in aanleg en beheer van Park Lingezeegen.
- 9** De planvorming rond **LINGEZEEGEN** moet sneller, zodat uiterlijk 2015 overal de schop de grond in kan. Er moet volop ruimte zijn voor lokale initiatieven, gericht op een duurzaam beheer van kleinschalige landbouw, landschapselementen, natuur en natuurbeleving. Samen met bewoners en toegankelijk voor iedereen.
- 10** Vlakbij Ressen, ten noord-oosten van de Ovatonde, leggen we het 'Nijmeegs Bos' aan voor de **CO2-COMPENSATIE** van de stad; tegelijkertijd is dit een werkgelegenheidsproject voor jongeren.
- 11** **HEUMENSOORD** wordt verkocht aan Natuurmonumenten waardoor het gebied gegarandeerd onbebouwd blijft, goed beheer op de lange termijn beter gegarandeerd is en er geld vrijkomt voor het groen in de stad.
- 12** Er komt een plan om meer **VERKOELING** in de stad te krijgen met bomen en groen, watervalletjes, beekjes en fonteinen. De Waalkade wordt een groene promenade.
- 13** GroenLinks Nijmegen wil investeren in het herstel van **BOMENLANEN**.

14 Er komt een **SUBSIDIEREGELING VOOR GROENE DAKEN**.

Bij nieuwbouw met platte daken worden groene daken verplicht gesteld via de gemeentelijke bouwverordening. Overigens kunnen groene daken heel goed samen gaan met de plaatsing van zonnepanelen.

15 Er worden in elk stadsdeel **NATUUR SPEELTUINEN** aangelegd, waar kinderen op een veilige manier in een natuurlijke en spannende omgeving kunnen spelen.

16 Als het aan GroenLinks Nijmegen ligt, helpt de gemeente buurtbewoners die duidelijke wensen hebben over de **VERFRAAIING** van hun straat, plein of plantsoen. Bijvoorbeeld met het plaatsen van bankjes, speeltoestellen of picknickvoorzieningen.

17 Op stadsdeelniveau worden in overleg met scholen **SCHOOLTUINEN** ingericht waar kinderen ervaring opdoen met het kweken van voedsel en bloemen.

18 De gemeente stimuleert de consumptie van **STREEK-PRODUCTEN** en van Fairtrade-producten in de catering van gemeentelijke instellingen en in het onderwijs. Daarnaast steunt de gemeente het opzetten van verkooppunten in de stad, zoals bij de horeca en supermarkten.

19 Bij de inrichting en het beheer van groen wordt rekening gehouden met de **IN HET WILD LEVENDE DIEREN** in de stad. Bij de keuze voor planten en bomen houdt de gemeente rekening met de ecologische waarde van de nieuwe aanplant. Om zo meer vogels aan te trekken. Ook moeten er meer nest- en voedselplaatsen komen voor vogels, vlinders en vleermuizen

FINANCIËN

In de huidige tijd van recessie waarin gemeenten ook te maken krijgen met minder Rijksmiddelen is het moeilijk geld te vinden voor alle voorstellen. Daarbij komt dat het Rijk steeds meer taken overdraagt aan de gemeenten, zonder daarvoor voldoende geld beschikbaar te stellen. Dit betekent dat er prioriteiten moeten worden gesteld. GroenLinks kiest voor de mensen met de minste kansen en voor duurzaamheid. Wij willen de sociale infrastructuur van onze stad overeind houden. Het gaat hierbij om voorzieningen voor de meest kwetsbare mensen. Wij laten hen niet in de kou staan. Daarnaast moeten we investeren in een groene en duurzame stad.

De gemeente heeft een beperkt aantal mogelijkheden om zelf middelen te genereren. Zo heeft de gemeente reserves, die bedoeld zijn om onverwachte uitgaven op te kunnen vangen en voor het geval zich calamiteiten voordoen. De gemeente heeft deze reserves de afgelopen tien jaar eigenlijk nooit grootschalig hoeven in te zetten, waardoor ze aan de hoge kant zijn. Om op korte termijn de ergste klappen op te vangen vindt GroenLinks dat deze ingezet mogen worden, mits we nooit onder de door de gemeenteraad vastgestelde ondergrens komen. Een mogelijkheid om meer structurele middelen te creëren zijn de lokale lasten. Verhoging van de OZB is voor GroenLinks een optie als dit ten goede komt aan het behoud van sociale voorzieningen en duurzame investeringen. Wel onder de voorwaarde dat goed wordt uitgelegd waarom de verhoging noodzakelijk is. De andere kant van het verhaal is dat we niet willen dat Nijmegen erg uit de toon valt in vergelijking met andere steden. Dankzij de forse verlaging van de rioolbelasting de afgelopen jaren is dat ook niet het geval. Van de totale nationale lastendruk maken de gemeentelijke woonlasten slechts een kleine 2,5% uit.

GroenLinks hanteert kortom de volgende financiële uitgangspunten:

- 1** Als je investeert doe het dan duurzaam; in projecten die werkgelegenheid opleveren én een bijdrage leveren aan een duurzame stad.
- 2** We houden het sociaal; zeker in een tijd van toenemende werkloosheid kan de sociale cohesie wel een impuls gebruiken.
- 3** Als er bezuinigd moet worden, dan alleen op zaken die niet ten koste gaan van de werkgelegenheid in de stad, de sociale structuur en duurzaamheid.
- 4** De gemeente moet net als bedrijven efficiënt werken; als ze dezelfde kwaliteit kan leveren met minder ambtenaren en geld moet ze dat doen.
- 5** Indien nodig mogen de lokale lasten omhoog; mits aan de bevolking duidelijk wordt aangegeven waar deze verhoging voor bedoeld is en de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

2006-2010: WAT HEEFT GROENLINKS BEREIKT?

GroenLinks zit met zes mensen in de gemeenteraad en is met twee wethouders vertegenwoordigd in het college van burgemeester en wethouders. Veel punten uit ons vorig verkiezingsprogramma zijn uitgevoerd. Soms doordat deze punten zijn vastgelegd in het coalitieakkoord, soms door de inzet van onze wethouders of door toedoen van onze fractie. In een aantal gevallen heeft GroenLinks zaken in samenwerking met andere partijen bereikt.

EEN STAD VOOR IEDEREEN

- 1** GroenLinks heeft ervoor gezorgd in de gemeenteraad en in het college van burgemeester en wethouders dat het gratis Openbaar Vervoer voor 65-plussers structureel is geregeld.
- 2** De armoede is bestreden met langdurigheidstoeslagen, bijzondere bijstand, gratis verstrekken van koelkasten of wasmachines (na drie jaar bijstand), bijdragen voor sport- en cultuurdeelname en onderwijsgeld. Een formulierenbrigade zorgt ervoor dat mensen met een minimuminkomen worden gewezen op deze voor hen bedoelde voorzieningen.
- 3** De beloning van de huishoudelijke hulp is verbeterd en door de realisatie van vaste banen in de thuiszorg hebben hulpbehoevenden een vertrouwd gezicht aan huis.
- 4** Er is een enorme inhaalslag gemaakt met inburgering: meer dan 1.500 Nijmegenaren die al jaren in Nijmegen wonen doen de komende jaren alsnog hun inburgeringsexamen.
- 5** Segregatie wordt tegengegaan door huurwoningen in rijkere wijken toe te wijzen aan armere gezinnen.
- 6** Antilliaanse en Marokkaanse Nijmegenaren hebben op initiatief van GroenLinks-wethouder Scholten een stedelijk platform opgericht om beter samen te kunnen werken en de problemen van beide groeperingen gezamenlijk aan te pakken. Ruim 40 procent van de Antillianen in de bijstand is aan een baan geholpen dankzij een intensieve aanpak in samenwerking met de Antilliaanse gemeenschap.
- 7** De meer dan 300 vluchtelingen die dankzij het generaal pardon alsnog een verblijfsvergunning hebben gekregen – waarmee een einde kwam aan jarenlange onzekerheid en grote armoede – hebben inmiddels allemaal een huis toegewezen gekregen en meer dan de helft is al geslaagd voor hun inburgering.
- 8** Het aantal jongeren met problemen is met 30 procent afgenomen dankzij een goed werkende zorgstructuur op school samen met welzijn en maatschappelijk werk. Tevens is het aantal jongerenwerkers op straat sterk uitgebreid.
- 9** In Zwanenveld, Meijhorst en Lindenholt zijn nieuwe jongerencentra verschenen.
- 10** Op initiatief van GroenLinks komen straten in aanmerking om speelstraat te worden: zes keer per jaar mag de straat zonder vergunning worden afgesloten zodat kinderen ongehinderd kunnen spelen.
- 11** Het Nijmeegs homo- en lesbobeleid staat als een huis. De stad is roze koploper, met onder andere het onderwijsproject op scholen en de roze loper, waarbij aandacht wordt gevraagd voor homoseksualiteit in verzorgingstehuizen.
- 12** De vergoedingen voor gehandicapten zijn in Nijmegen goed geregeld.
- 13** Veel bushaltes zijn toegankelijk gemaakt voor gehandicapten en er volgen nog meer. Diverse openbare gebouwen zijn rolstoeltoegankelijk gemaakt.
- 14** In Hatert en de Waalsprong zijn de eerste Centra voor Jeugd en Gezin opgestart, in nauwe samenspraak met de bewoners van de wijk zelf.

DE DUURZAME STAD

- 1** Nijmegen is in de Duurzaamheidsmeter van het Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking de afgelopen jaren opgeklommen naar de derde plaats.
- 2** Op initiatief van GroenLinks heeft de gemeenteraad een ambitieus klimaatplan vastgesteld: Nijmegen moet klimaatneutraal worden in 2032.
- 3** Er is een zonnekrachtteam ingesteld dat van zonne-energie een succes maakt in Nijmegen. De gemeente heeft zonnepanelen gelegd op het stadhuis, wijkcentra, basisscholen, de bushalte bij het station en op tientallen gebouwen in Hatert. De zonnetrein brengt mensen op duurzame wijze naar de binnenstad.
- 4** Het bestemmingsplan voor de windmolens bij de A15 is rond en er is een exploitant gevonden.
- 5** Het Groene Hert verovert Nijmegen en heeft gezorgd voor enthousiasme onder de bevolking en bedrijven voor energiebesparing. Het Nijmeegs Energie Convenant van veertien grote Nijmeegse bedrijven en instellingen zal zorgen voor jaarlijks 1,2 miljoen ton minder CO₂. Corporaties zijn bezig met het energiezuiniger maken van huurwoningen en veel MKB- en horecabedrijven hebben een energiescan aangevraagd.
- 6** Particuliere woningeigenaren kunnen een goedkope lening krijgen voor energiebesparende maatregelen en duurzame energie.
- 7** Samen met de provincie werkt de gemeente aan een warmtebedrijf dat restwarmte gaat leveren aan de woningen in Waalsprong en Waalfront. Daarmee wordt 75 procent CO₂ bespaard.
- 8** De bewaakte fietsstallingen in het centrum zijn weer gratis. Er zijn 800 klemmen bij geplaatst en bij het station is de stalling uitgebreid met een extra laag.
- 9** Het fietsen op de Postweg is veiliger geworden door de invoering van eenrichtingsverkeer voor auto's. De fietsroutes Hatertseweg, Prins Bernhardstraat en Heyendaal liggen er prima bij. En er mag weer worden gefietst in de Lange Hezelstraat en Houtstraat. Bij groot onderhoud van fietspaden worden tegels voortaan vervangen door rood asfalt.
- 10** In de bewaakte fietsstalling in de Mariënbουργarage kunnen mensen rollators en buggy's lenen waardoor ze makkelijker met de fiets naar het centrum kunnen. In de Kelfkensbosgarage kunnen bezoekers zelfs rolstoelen lenen.
- 11** De tram staat nadrukkelijk op de agenda van de Stadsregio, provincie en het Rijk. Door onderzoek naar de haalbaarheid van de tram gaat de Stadsregio nu zelfs voor een heel netwerk van Hoogwaardig Openbaar Vervoerslijnen in de regio. De lijn van Heijendaal naar Bemmelen heeft genoeg vervoerswaarde voor een tram. Het onderzoek daarnaar is terecht gekomen in de ontwerpfase.
- 12** Rondje Heijendaal is gerealiseerd waardoor bussen vrij baan hebben en sneller naar de universiteit en het ziekenhuis kunnen. Er liggen veiligere en bredere fietspaden die fietsen in twee richtingen mogelijk maakt.
- 13** Er is een aardgastankstation gerealiseerd op Bijsterhuizen. Het gemeentelijk wagenpark gaat rijden op aardgas en dit voorbeeld is opgevolgd door verschillende bedrijven. Vanaf december 2009 rijden er aardgasbussen door de stad. De luchtkwaliteit wordt daarmee flink verbeterd.
- 14** Samen met de gemeente Beuningen en de provincie is er een actieplan voor verbetering van het milieu in Nijmegen-West. Er worden goede resultaten geboekt zoals vermindering van de geuroverlast en een verbetering van de luchtkwaliteit.
- 15** Met de Waalsprinter hebben forenzen een goed alternatief voor de dagelijkse files. Sinds 2009 rijdt de Waalsprinter ook naar Winkelsteegh/de Goffert.
- 16** Er zijn flink veel verbeteringen gerealiseerd in het openbaar vervoer. Nijmegen krijgt een nachtnet met bussen zodat iedereen na het stappen verantwoord naar huis kan. De bushaltes zijn opgehoogd waardoor ze toegankelijker zijn geworden voor mensen die slecht ter been zijn. Met het dynamische reisinformatiesysteem kunnen reizigers ter plekke zien hoe lang ze nog moeten wachten op de bus.
- 17** Het ontwerp voor de stadsbrug is gekozen; de bouw van de brug is aanstaande. Deze zorgt voor een betere spreiding van het verkeer en zal daardoor de omgeving rond de singels en Graafsweg ontlasten.
- 18** Dankzij een motie van GroenLinks ligt er geluidsarm asfalt op de A73. De mensen in Lindenholt en Dukenburg kunnen weer rustig slapen.
- 19** Binnenstadservice.nl zorgt voor milieuvriendelijke stedelijke distributie.
- 20** Het aantal plekken voor het autodelen is sterk toegenomen.
- 21** Door verstandig om te gaan met rioolvervangings- en waterafkoppeling, kon het rioolrecht fors worden verlaagd. Daardoor zit Nijmegen wat lokale lasten betreft tegenwoordig in de middenmoot van Nederlandse gemeenten.
- 22** Dankzij een motie van GroenLinks koopt de gemeente Nijmegen voortaan voor 100 procent duurzaam in.

DE DYNAMISCHE STAD

- 1** De kenniseconomie, het speerpunt van economisch beleid dat GroenLinks in de vorige periode heeft ingevoerd, is thans algemeen aanvaard en een van de pijlers geworden van het Nijmeegse pakket ter bestrijding van de huidige economische crisis.
- 2** Health Valley is eveneens een centraal thema geworden in het economisch beleid van de gemeente. Er wordt ook ingezet op duurzame bedrijvigheid.
- 3** Er wordt MKB-vriendelijk aanbesteed, waardoor het lokale bedrijfsleven goed mee kan dingen bij de opdrachten van de gemeente.
- 4** Samen met de universiteit en de hogeschool worden studenten gestimuleerd om een eigen bedrijf te starten.
- 5** Het initiatief voor de nominatie van Nijmegen voor Culturele Hoofdstad 2018 komt van GroenLinks.
- 6** Doornroosje krijgt definitief nieuwbouw bij het station op de voormalige TPG-locatie. De financiering en de exploitatie zijn goed geregeld.
- 7** Nijmegen heeft haar eerste filmfestival georganiseerd.
- 8** Het festival De Valkhofaffaire tijdens de Vierdaagsefeesten is middels een motie van GroenLinks gered met een ruimere vergunning.
- 9** Het Vasim-gebouw krijgt een culturele invulling en de huidige gebruikers mogen komen met een plan daarvoor.
- 10** Met een centraal inschrijfpunt voor het basisonderwijs wordt segregatie in het onderwijs actief tegen gegaan.
- 11** Het budget voor onderwijshuisvesting is doorgegeven aan de schoolbesturen.

DE GROENE STAD

- 1** De binnenstad is vergroend. De Korenmarkt zal worden omgetoverd tot een knus park, de bomen voor de Hema en V&D zijn vervangen door fiere lindebomen, er staan bomen in bakken op de Waalkade en de Veerpoorttrappen en het stadhuis heeft een groen dak gekregen.
- 2** De waterpartijen in Lindenholt met natuurvriendelijke oevers, Park West, het Groene Perron langs het spoor en de parkjes in Hatert zijn voorbeelden van groengebieden die in deze periode zijn gerealiseerd.
- 3** Er zijn ommetjes – kleine rondwandelingen – in verschillende wijken aangelegd waardoor het weer aangenaam wordt om te wandelen dichtbij huis.
- 4** De recreatieve verbindingen met het buitengebied zijn verbeterd. De stad heeft flink geïnvesteerd in de Ooijpolder. En dankzij onze inzet is de polder benoemd tot proefgebied voor Mooi Nederland.
- 5** Het Romeinse aquaduct van Groesbeek naar het Kops Plateau wordt zichtbaar en beleefbaar gemaakt.
- 6** Er is een besluit genomen om het Nationaal Natuurcentrum Rivieren samen met Staatsbosbeheer, Natuurmuseum, Milieu Educatie centrum en IVN te realiseren bij de monding van het Meertje.
- 7** Mede dankzij de inzet van GroenLinks wordt er niet gebouwd in het Bosje van Vroom, op het tennisveldje aan de Dommer van Poldersveldtweg, op het plantsoen in Grootstal (St. Jacobslaan) en op de plek van zwembad-oost.
- 8** Door protest aan te tekenen en middels overleg hebben we het Recreatieschap mede weten te overtuigen de golfbaan bij de Berendonck niet uit te breiden ten koste van natuur en recreatiegebied.
- 9** Nijmegen gaat in 2010 meedoen aan de 'Entente Florale', om de groenste stad van Nederland te worden.
- 10** Er is een integraal dierenwelzijnsbeleid vastgesteld, waardoor de leefomgeving en de gezondheid van dieren in de stad beter zijn gewaarborgd.

COLOFON

GroenLinks Nijmegen
Postbus 1362
6501 BJ Nijmegen

bestuur@groenlinksnijmegen.nl
www.nijmegen.groenlinks.nl

LAY-OUT

Lauwers-C, Nijmegen

FOTOGRAFIE

Lauwers-C, Nijmegen

OPLAGE

250

DATUM

November 2009

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST

